

Burgemeester en wethouders

Datum 4 november 2024

Onderwerp

Motie oproep ondersteuning Wolderwijs

Wij willen

Samen met schoolbesturen bijdragen aan kwalitatief goed en voor iedereen toegankelijk onderwijs om ervoor te zorgen dat kinderen in een veilige, gezonde en stimulerende omgeving les kunnen krijgen.

Wij besluiten

1. Akkoord te gaan met de raadsbrief uit bijlage 1 en deze ter informatie toe te zenden aan de gemeenteraad.

Want

1. Tijdens de raadsvergadering van 30 mei 2024 heeft de gemeenteraad de motie 'Dringende oproep tot ondersteuning Stichting Wolderwijs' aangenomen. Met deze motie heeft de gemeenteraad o.a. het verzoek aan het college gedaan om een lobby richting de provincie en het Rijk aan te gaan over de gevolgen van het nieuwe bekostigingstelsel.

Op 25 juli 2024 heeft er een overleg plaatsgevonden met ambtenaren van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap. Bij dit overleg waren aanwezig:

Ministerie van OCW:

- Teamleider onderwijskwaliteit, stichten en opheffen.
- Financieel beleidsadviseur

Gemeente De Wolden:

- Wethouder Mark Turksma
- Financieel adviseur gemeente De Wolden
- Beleidsadviseur onderwijs gemeente De Wolden.

Tijdens het overleg hebben de aanwezigen de huidige uitdagingen en ontwikkelingen binnen de onderwijssector besproken, waarbij speciale aandacht is besteed aan de financiering van kleine scholen in plattelandsgebieden. Hierbij informeren wij u graag over de belangrijkste onderwerpen.

Belang van kleine scholen in gemeenschappen

Kleine scholen vervullen niet alleen een educatieve functie, maar spelen ook een cruciale rol in de sociale structuur van dorpsgemeenschappen. Het sluiten van scholen in plattelandsgebieden heeft vaak een veel grotere impact dan in stedelijke gebieden.

Financiële uitdagingen van kleine scholen

De nieuwe bekostigungsstructuur heeft financiële gevolgen voor onderwijsstichtingen en scholen. Daarnaast heeft het onderwijs te kampen met toenemende energielasten. Ook hebben kleine scholen in plattelandsgebieden, zoals gemeente De Wolden, te maken met dalende leerlingenaantallen. Minder financiële middelen zorgt vooral bij kleine scholen voor grote gevolgen. Zo is het voorbeeld genoemd dat sommige scholen gedwongen

worden om van drie naar twee groepen te gaan, wat tot veel onrust in de lokale dorpen leidt.

Tegemoetkoming hoge energielasten

Er is in 2023 een landelijke regeling geweest voor stijgende energiekosten, waarbij scholen compensatie konden ontvangen als deze kosten boven een bepaald percentage van hun totale budget lagen. De gemiddelde energiekosten van scholen bedragen 2% van hun budget, waardoor veel scholen niet in aanmerking kwamen voor compensatie. Wolderwijs heeft wel gebruikgemaakt van de subsidie die beschikbaar was ter compensatie van de gestegen energiekosten. Er is een bedrag aangevraagd en (voorlopig) toegekend van €60.000,-.

Nieuwe bekostigingsstructuur

De bekostigingsstructuur voor het primair onderwijs is vereenvoudigd wat ervoor zorgt dat bekostiging duidelijker, eenvoudiger en voorspelbaarder wordt. De vereenvoudiging bevindt zich op dit moment in een overgangsfase waarin scholen tijdelijke compensaties ontvangen.

Er is nog steeds een kleine scholentoeslag beschikbaar voor scholen met minder dan 150 leerlingen. Deze financiering wordt op bestuursniveau uitbetaald, waarna het aan het onderwijsbestuur is om de middelen te verdelen. Scholen weten op basis van berekeningen welk deel van de toeslag ze kunnen verwachten.

Maar

Langetermijnvisie voor kleine scholen

Het huidige systeem houdt nog onvoldoende rekening met verschillen tussen scholen in steden en op het platteland. Het ministerie onderzoekt of er speciale regelingen nodig zijn om kleine plattelandsscholen te behouden.

Er komt een nieuw financieringssysteem dat beter aansluit bij de behoeften van deze scholen. Het ministerie wil kleine scholen zoveel mogelijk ondersteunen, met oog op hun maatschappelijke en educatieve waarde.

Verantwoordelijkheden en toezicht

Scholen zijn primair verantwoordelijk voor het beheren van hun budgetten en het waarborgen van de onderwijskwaliteit. Er is een inspectiesysteem dat toezicht houdt op de besteding van de middelen en de kwaliteit van het onderwijs. Hiervoor is de accountant de 1^e lijn, de Inspectie van het Onderwijs de 2^e lijn en daarna volgen de Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht. De gemeente heeft een beperkte rol in het toezicht op de inhoudelijke aspecten van onderwijs, tenzij er directe aanleiding is om in te grijpen.

Achtergrond

De (G)MR van Wolderwijs heeft een brief verzonden aan de fractievoorzitters

- a. 19 april 2024 heeft de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) van Stichting openbaar primair onderwijs Wolderwijs een brief gestuurd aan de fractievoorzitters van de politieke partijen in De Wolden. In deze brief worden zorgen geuit over de bezuinigingen van 2,2 fte, wat een waarde vertegenwoordigd van € 220.000 per jaar, op de personele lasten met als gevolg toenemende werkdruk bij leerkrachten, het effect op de onderwijskwaliteit en daarmee het weglopen van leerlingen.
- b. De GMR heeft van het bestuur van Wolderwijs vernomen dat een zoektocht tot aanvullende middelen geen ander resultaat heeft opgeleverd dan het benoemde besluit om de inzet onderwijspersoneel met 2,2 fte te verminderen.
- c. Om deze redenen wordt gemeente De Wolden om twee zaken verzocht:
 - i. Een lobby bij de provincie en het Rijk om de gevolgen van het nieuwe bekostigingsstelsel en het negatieve effect daarvan op het onderwijs in plattelandsgemeenschappen.
 - ii. Een compensatie energielasten voor het jaar 2023 van € 250.000.

Inspraakmoment tijdens de raadsvergadering

- a. De brief is geagendeerd voor de raadsvergadering van 30 mei 2024. Tijdens het inspraakmoment hebben de verschillende betrokkenen bij het openbaar onderwijs in De Wolden het belang benadrukt van kwalitatief goed onderwijs in onze gemeente.
- b. Zo is er o.a. letterlijk aandacht gevraagd voor:
 - i. De belangrijke rol van scholen voor de leefbaarheid van de dorpen.
 - ii. De effecten van het vergroten van klassen en de impact hiervan voor kleine scholen die mogelijk nog groter zijn dan bij grotere scholen omdat verschillende leerjaren samengevoegd worden in een klas.
 - iii. De effecten die klassenvergroting heeft op de onderwijskwaliteit, de toenemende werkdruk bij leerkrachten en de angst dat dit uiteindelijk kan leiden tot het vertrekken van leerlingen en daarmee het noodgedwongen moeten sluiten van scholen.
- c. Hiermee wordt actie gevraagd van de gemeente voor lobbywerk richting de provinciale en landelijke politiek. Daarnaast is er letterlijk verzocht om: *'Een eenmalige, snelle compensatie voor de energielasten van Stichting Wolderwijs. Geen structureel geldinflux maar een eenmalige, snelle compensatie waarmee de gemeente zorgt voor tijd. Tijd om andere oplossingsrichtingen te vinden en tijd voor leerkrachten om het onderwijs goed en gedegen in te richten'*.

Motie; Dringende oproep tot ondersteuning Stichting Wolderwijs

- a. De oproep van de (G)MR van Stichting Wolderwijs heeft geleid tot de motie: Dringende oproep tot ondersteuning Stichting Wolderwijs.
- b. In de motie is het verzoek gedaan aan het college om:
 - i. Naar aanleiding van deze brief in gesprek te gaan met Stichting Wolderwijs.
 - ii. Een lobby richting de provincie en het Rijk aan te gaan over de gevolgen van het nieuwe bekostigingsstelsel.
 - iii. Op korte termijn de mogelijkheden te onderzoeken van financiële ondersteuning van Stichting Wolderwijs voor de duur van één jaar; met het accent op de kleine scholen.
 - iv. Zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk in de laatste raadsvergadering van 11 juli, te komen met een voorstel aan de raad over de mogelijkheden voor ondersteuning van Stichting Wolderwijs.

De financiële gevolgen zijn

Er zijn geen financiële gevolgen.

Alternatieven

Met de brief wordt een inhoudelijke terugkoppeling gegeven van (een van) de inspanningen die zijn geleverd om uitvoering te geven aan de motie van de gemeenteraad.

Participatie

Er zijn goede contacten tussen het ministerie van OCW en gemeente De Wolden. Waar nodig weten de partijen elkaar te vinden en betrekken bij relevante ontwikkelingen.

Communicatie

De gemeenteraad zal door middel van bijgevoegde brief geïnformeerd worden.

Bijlagen

- Bijlage 1 - Raadsbrief gesprek met ministerie OCW